

BONTEN, Lode, eerste Vlaamse dienstweigeraar (Merksem 23 september 1906).

Bonten had besloten een daad te stellen ten bate van Vlaanderen, en koos daarvoor als terrein de achteruitstelling van het Nederlands in het Bel-

gische leger. Hij zocht contact met de V.B. en zond een schrijven naar de minister van landsverdediging, waarin hij bij voorbaat weigerde welk Franstalig bevel ook ten uitvoer te brengen. Op 29 oktober 1928 weigerde hij in de kazerne een ééntalig Frans etiket op zijn kast te plakken. Na zowel brutale als honingzoete overredingspogingen werd hij tenslotte in het militair hospitaal als ongeschikt voor de dienst voorgoed afgekeurd.

Hoewel zijn daad zelf onopgemerkt bleef, gaf Het Legervraagstuk in 1929 een brochure uit van de hand van priester Eugeen van de Perre: Lode Bonten en zijn wedervaren in het leger. Aan de hand daarvan stelde Herman Vos op 3 mei 1929 in De Schelde de vraag, of ter gelegenheid van 1930 niet een Vlaamse volksbeweging op touw gezet kon worden om alle Vlaamsgezinde dienstplichtigen aan te sporen tot de weigering Frans-talige bevelen op te volgen. Ondanks het gevolg dat Joris de Leeuw daaraan gaf, heeft Bonten tenslotte toch de grondslag gelegd van wat later de Vlaamse dienstweigeringsbeweging genoemd zou worden, waarbij een aantal jongeren, eerst om louter Vlaams-nationale, maar later ook om principieel-pacifistische redenen, de militaire dienst weigerden te vervullen (z. Dienstweigering).

Bonten zelf speelde daarna een rol in de V.B., eerst in de Vlaams-nationale wacht van Antwerpen-Zuid, daarna als bestuurslid van de Vlaams-nationale Zangfeesten. In de Tweede Wereldoorlog streed hij in het Vlaams Legioen aan het Oostfront, hij leed er aan vlektyfus en werd na de bevrijding ter dood veroordeeld. Hij weigerde gratie te vragen, zag toch zijn straf herleid tot twintig jaar gevangenschap, en ontsnapte later uit het kamp te Beverlo. Na een jarenlang verblijf in Spanje woont hij sinds enkele jaren weer te Antwerpen.

ALBERT EYCKERMAN